

Editor: Vasile Burlui

Redactor: Nicoleta Dabija

Tehnoredactor & Coperta: Paul Gorban

Ilustrație copertă: Adriana Ioniță

Bun de tipar: Livia Iacob

Pregătire de tipar: Cornel Dulceanu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IVEL, LEONIDA

Fluturilele monarh / Leonida Ivel; cu o pref. de Ioan Rațiu.

- Iași: Cartea Românească Educațional, 2020

ISBN 978-606-057-023-3

I. Rațiu, Ioan (pref.)

821.135.1

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări și închirierea acestei cărți fără acordul scris al editorului sunt strict interzise și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

Grupul Editorial Cartea Românească Educațional
Copyright © Editura Cartea Românească Educațional, Iași - 2020
Adresa: IAȘI, Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 2 – 700124.
www.ecredu.ro

LEONIDA IVEL

**FLUTURELE
MONARH**

r o m a n

Cu o prefață de Ioan RAȚIU

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

Mă trezesc, brusc panicat de ceva. Simt că mă sufoc, iar senzația este accentuată de ceva ce-mi intră în gură și în nări. Într-un târziu îmi dau seama că nu îmi intră, ci ies din mine niște fire lipicioase și care se țesuseră ca un sarcofag în jurul meu, împiedicându-mă să mă mișc și să respir. Sunt subțiri, dar rezistente, împletindu-se în toate felurile, transformându-mă într-o mumie neputincioasă. Mă cuprinde și mai tare panica, mișcările sunt tot mai dezordonate, convulsive, iar disperarea urcă în mine inexorabilă, făcându-mă să transpir îngrozitor. Transpirația, scârbos de lipicioasă, o simt scurgându-se peste tot în râulețe cleioase de care firele aderă și mai bine. Spasmodic încep să mă zbat cu și mai multă disperare, dar în zadar. Respirația este un adevărat chin, iar în orbite simt ochii mișcându-se furibund, nemiareușind să întrezăresc nici măcar puțina lumină lăptoasă strecurată printre fire. Încet-încet, sleit de puteri, sunt cuprins de resemnare. Aerul este din ce în ce mai puțin, ... asta este, ... nu mai am scăpare. Dar gândul ăsta nu durează decât câteva clipe, căci, da, un rău nu vine niciodată singur. Dintr-o dată simt niște dureri atroce în umeri și în șolduri, unde pielea parcă începe să crape, ca și cum un doctor dement își face de lucru cu bisturiul pe mine. Treptat, durerea devine mai mare, ... și mai mare, ... monstruoasă! Dar o întrebare

își face loc în subconștient: câtă suferință poate suporta un om? Peste ea se suprapune o alta, implicită, care începe să mă chinuie: de ce? Pentru ce trebuie să suport o asemenea nedreptate? Ca și cum n-ar fi de ajuns, simt, dacă este posibil așa ceva, cum încep să fiu și mai strâmtorat în gogoșa mea. Doamne, paradoxal încep deja să gândesc „gogoșa mea”, efect al sindromului suedez, așa cum gândești uneori despre „boala mea”, „călăul meu”, „râia mea”, toate devenind ale tale, chiar și belelele. Corpul îmi este și mai strâns, de astă dată de un corset dur și indestructibil, care-mi strânge implacabil cutia toracică, până când, până când...

Nu știu cât a durat. Dar simt o schimbare, apoi îmi dau seama că am aer. Plămânii se umflă singuri, năvalnici, înghițind realmente aerul curat și gros și, mai ales, mult, mult, din belșug. Cu precauție deschid ochii, percepând întâi cerul albastru, înalt și nesfârșit. Dar, mai ales, nu mă mai simt mumificat. Respir ușor și cât vreau, aproape simțind cum curge aerul prin mine. Nu-mi vine să cred că scăpasem de chin. Un hohot de râs (sau de plâns?) se ridică din piept, și dau să mă sprijin în coate, ca să mă ridic. Dar constat cu oroare că nu mai am mâini. Mă uit în jos și văd cu groază că nu mai am nici picioare. În locul mâinilor și al picioarelor am niște chestii. Aripile. Sunt un fluture! Îmi rotesc privirea, zărind marginile ferfenițite ale gogoșei-temniță, larg desfăcută. Instinctiv vreau să scap din ea, amintindu-mi clipele de groază abia trecute, pășind peste margini cu picioarele proaspăt aflate în dotare. Sunt năuc. Năuc de schimbare. Ce se întâmplă cu mine? Ce farsă

este asta? Dorm încă? Ca să curm senzațiile confuze, dau să mă ciupesc, dar îmi dau seama că nu am cum. Nu am cu ce! Mă holbez năuc la mâinile-aripe, le mișc ușor, de parcă mi-e teamă să nu se rupă. Nu se rup. Ce-i drept sunt frumoase, în lumina clară și veselă de primăvară aripile brun-roșcate căpătând o ușoară tentă aurie, iar nervurile negre sunt argintate ușor. Deși le mișc cu precauție, tot mă dezzechilibrez, gata-gata să cad de pe floarea care mă găzduiește și pe care abia acum o remarc. Este un trandafir splendid, grenă, catifelat ca o mantie arhierească, iar petalele vânoase mă suportă fără probleme. Cum este posibil așa ceva? Am, totuși, aproape optzeci de kilograme! Ah, îmi dau seama, încă nu reușesc să mă obișnuiesc cu noua mea stare, în care kilogramele nu-și au rostul.

Îmi mișc din nou aripile și, doar după câteva bătăi, mă trezesc în aer. Instinctiv, panicat le pliez și aterizez pe petală, care se balansează ușor și mă proiectează iar în aer. Închid ochii de frică, așteptând căderea brutală și, inevitabil, durerea coastelor rupte, dar nu se întâmplă nimic. Cu precauție deschid ochii, descoperind cu stupeoare, nu numai că nu mă prăbușesc, dar chiar plutesc deasupra trandafirului, aripile, în zbaterea lor harnică, oferindu-mi explicația: zbor. Deodată, o pală jucăușă de vânt mă dezzechilibrează și o iau, purtat de ea, către o creangă abia înflorită de cireș, apoi mă puse naiba să mă uit în jos, unde tocmai se cască spre mine hăul. De frică îmi pliez iarăși aripile, iar pământul începe să urce vertiginos, sau eu mă prăbușesc spre el, nu mai știu! Ah, mă prăbușeeeeesc!.. Ba nu mă prăbușesc. Doamne! Aripile, mai deștepte decât mine, își reiau lucrul firesc, iar eu îmi

reiau plutirea. După ce pericolul dispare și-mi mai trag sufletul, mă gândesc că e mai bine să las aripile să-și facă treaba, iar eu să mă bucur de avantajele noii mele stări. Și asta, deoarece fără doar și poate este foarte plăcut să zbor. Este chiar mai plăcut decât în visele mele de copil, când mă închipuiam aviator sau cosmonaut. Mai ales că acum zbor chiar eu, cu propriile mele mijloace. Încet-încet parcă mă adaptez, nu îmi mai este așa frică, iar ochii mi se învârt nesățioși în toate părțile. De aici de sus se văd toate lucrurile altfel, culorile sunt mai intense și uniforme, fără tonuri ofilite, îngemănate în splendide pasteluri, aerul este parcă mai tare, iar cerul mai ...cer. Prind și mai mult curaj, mă folosesc de un fuior de aer, care mă poartă spre înalt cu blândețe, și încep să zigzaghez în hârjoană. Mai că-mi vine să râd. Trec așa ore, nu obosesc, dimpotrivă, totul mi se pare ușor și firesc. Din când în când mă hrănesc cu polen și sorb rouă de pe frunzele verzi sau de pe florile multicolore și, mai ales, zbor, și zbor, și zbor... Dar, deodată, plăcerea îmi este curmată de un gând: zbor, dar unde? Spre cine? Către ce? Preocupat de această nouă problemă, curând observ că nu zbor chiar la întâmplare. Nu, nu este vorba de predestinare, presupun, ci de altceva. Dar ce?! Instinctul îmi spune că sunt purtat. De cine, sau de ce? Percep cum niște fire nevăzute mă poartă de la un loc la altul, fire de care mă „agăț” ca de niște liane, iar zborul meu este, de fapt, o sumă de salturi line. La început sunt speriat de necunoscut, pentru că nu știu de unde vin aceste „liane”, de unde provine această forță călăuzitoare, nu văd nimic palpabil sau desenat. Trăiesc doar sentimentul că, dacă aș ști despre ce este vorba, aș putea să zbor oriunde și oricât. Mă uit intrigat în toate părțile,

mai-mai să-mi succesc gâtul, dar nu văd nicăieri niciun indiciu, până când privirile îmi sunt atrase cu insistență spre pământ, de parcă acolo ar fi răspunsul. La început nu văd nimic deslușit, apoi remarc ceva, ca o părere, ca și cum pământul ar respira. Într-adevăr, parcă ar fi o uriașă ființă, care se umflă și se dezumflă ca un uriaș plămân. Pământul este o ființă! El mă poartă și mă îndrumă ca o gigantică baliză, zborul meu nefiind, deci, chiar așa de întâmplător. Nu eu sunt liberul arbitru și, deși ego-ul meu se simte ușor lezat, trebuie să accept această forță irezistibilă, care mă poartă spre ceva. Spre ceva, sau ...cineva.

Nu era prima oară când îi privea zbuciumul. Deși știa că nu are ce să-i facă, senzația de neputință o măcina și acum, ca și prima dată. Chiar de-ar fi încercat să-l trezească, nu ar fi reușit. Se sprijini în cot și-i privi cu infinită milă mișcările spasmodice, felul cum se zbătea cuprins de frisoane, lac de transpirație. Îi vedea omușorul cum se ridica și cobora dezordonat, în căutarea aerului dispărut subit. Măinile lui frământau cu frenezie cearșaful, azvârlind furioase pilota, devenită prea grea pentru trupul chinuit. Singurul lucru pe care putea să-l facă pentru el, inutil de altfel, era să deschidă fereastra larg, lăsând aerul răcoros de primăvară să pătrundă în cameră. Simți cum i se înfioară pielea, dar nu închise fereastră până când nu văzu cum mișcările lui, din ce în ce mai puțin dezordonate, se liniștesc treptat, iar respirația îi revine la

normal. Îi privi chipul, cu cunoscutele trăsături ascuțite, miraculos liniștit, peste care începuse să se aștearnă o fericire uimită. Blând, cu precauție, mâna i se îndreptă spre fruntea lui, mângâind-o cu duioșie și îndepărtându-i lațele ude de transpirație. Parcă răspunzând mângâierilor, corpul lui se întoarse pe burtă fără voință proprie, iar mâinile i se întinseră ca niște aripi. Erau clipe în care ea simțea, știa chiar, că el nu mai este acolo. Lângă ea nu mai era decât o carcasă. O sleită păpușă gonflată.

Emanuela (Manu, cum îi vor zice colegii în liceu și – nu se știe pe ce filieră –, în facultate) se născuse într-o mahala bucureșteană, devenită oraș. Asta, însă, avea să se întâmple mult mai târziu. Când a deschis ea ochii, comuna arăta cu totul altfel decât astăzi, un loc croit în pripă, fără noi-mă, cu oameni adunați din toate satele țării, veniți să-și aducă obolul la industrializarea socialistă. Era o lume săracă și cenușie, nici cal, nici măgar, în care oamenii veniseră aici mânați de nevoi, cu speranța unei vieți mai bune, alții deznădăcinați cu forța, nereușind să devină dintr-o dată orășeni, aducând cu ei cutumele satului, cu credința în Dumnezeu apropiată mai mult de misticism, cu obiceiul de a saluta pe toți până ți se scrântește gâtul, și educația patriarhală, cu obligatoriul „săru’ mâna, tată”.

Casele, la început rare, aveau curți mici, încropite în străzi – mai degrabă ulițe –, stabilite de

topografii Sfatului Popular. Erau case mici, prăpădite, cele mai așezate fiind tencuite și „stropite”, toate vopsite în culori terne, de gri, verde închis sau maro, culori menite să reziste la praf și alte mizerii și să dureze cât mai mult. Marea majoritate erau din chirpici sau paiantă, rare, numărându-le pe degetele de la mâini, din cărămidă. Întâlneai, însă, destule case rămase cu bulgăreala la vedere și „decorate” cu cloațe de cărămidă spartă. În ele trăiau cei mai sărmani, țigani sau nu, care erau priviți de ceilalți gospodari cu un amestec de milă și silă, dar și de trufie abia ascunsă că nu erau ca ei.

Într-o astfel de casă se născuse și Manu, dar tencuită prin strădania maică-sii, care nu-și ascundea mândria pentru asta. În curtea mică, după cum făceau toți, mama puneă ceapă, usturoi, roșii, verdeață, cu care își mai împlineau mesele în sezonul cald, iar toamna umplea cămara cu sticlele țanțoșe cu bulion. Ba unii, și nu puțini, creșteau păsări și chiar porci în curțile și așa îngrămădite, alt cordon ombilical netăiat, care-i lega de lumea satului. Iarna, de Ignat, se umpleau străzile de guițatul porcilor și de mirosul sățios de șorici copt și țuică fiartă. Dar nu numai Ignatul venea cu regularitate, ci și leafa. Și în acele zile se auzeau din multe gospodării țipete, de astă dată ale femeilor târnuite de bărbații cocoșați de muncă și înveninați de băutură, care-și învinuiau muierile, și ele dărâmate de griji și muncă, de toate relele de pe lume, cele mai multe închipuite în mințile lor aburite. De altfel, tema băuturii

era larg dezbatută între femei, care se confesau una alteia: „bea, făi Coană Nato, de până și urina îi pute a pișat”. Uneori oamenii mai și mureau, iar la parastasele din poartă-n poartă, întrebată, răspundea câte una cu tava în mână, „păi, pentru bărbati-miu, că se făcură șapte ani, fir-ar el a’ dracu’ de bețiv, că mi-a mâncat zilele, da io tot îi fac”, încheia cu năduf, parcă făcându-i în ciudă mortului. Erau aceleași femei care, dacă îndrăzneai, în plin scandal, să le iei apărarea, deveneau niște zgripturoaice, că te-ai legat de „bărbate-mio” și care a doua zi își plimbau cu fală vânătăile, ca pe niște medalii. Leafa însă nu era motiv numai de sfadă, ci și de mândrie. Nu puțini erau tinerii abia ieșiți din copilărie, care le spuneau celor care își continuau școala: „Cutărică, tu-ți tocești coatele învățând, da’ io am ieșit pă leafă!”. Leafa, așadar, îți conferea un alt statut social, erai pe picioarele tale, nu un parazit care caută o viață mai ușoară.

În casa lor nu avuseseră loc scene violente, pentru singurul motiv că, atunci când copila abia împlinise trei ani, se întâmplase nenorocirea cu tatăl ei, care fusese strivit de un utilaj în topitoria unei mari fabrici bucureștene. Se mușamalizase rapid totul, sindicatul suportase cheltuielile de înmormântare, iar maică-sa primise o mică sumă de bani. Cu asta se terminase totul. Bineînțeles că banii se terminară și ei repede, iar autoritățile comunei, de milă, îi găsiră un loc de muncă maică-sii la școală, ca femeie de serviciu. Barem slujba era aproape, așa că putea să dea fuga acasă de câteva

ori pe zi, ca să vadă ce face copila. Bineînțeles că salariul era de mizerie, așa că femeia fusese obligată să muncească pe la unul și pe la altul, pentru mai nimic, dar tot era ceva. Unii chiar nu puteau sau nu voiau s-o plătească, răsplătind-o, în schimb, cu diverse obiecte. Așa se pricopsiseră cu o canapea, veche dar aproape bună, pe care ea o curățase și o dresese cum se pricepuse, acoperind-o cu mileuri, fiind destinată numai pentru „mosafiri”. Era una din mândriile ei. Al doilea obiect care se încadra în această categorie era bătrânul și solidul radio cu lămpi, care și după ce se stricase iremediabil, și fusese înlocuit de Emanuela cu un mai modern tranzistor, trona în continuare în același loc pe comodă, acoperit aproape sacerdotal de un mileu.

Pe mama ei nu și-o putea închipui altfel decât așa cum fusese toată viața ei: blândă, harnică și discretă. Făcuse tot ce putuse ca fetei să nu-i lipsească nimic, iar când devenise limpede că era înclinată către școală, văzând cum devorează cărțile, prin acceptarea ei tăcută o încurajase să-și urmeze calea. Nu-i făcuse niciun reproș niciodată, dar mângâierile duioase pe capul aplecat asupra cărții făceau cât oftatul întregii lor lumi. Pe măsură ce trecea timpul, o vedea tot mai împuținată, cu riduri mai multe și mai adânci și mâinile cenușiu-leșioase, ca substanțele cu care curățase mii de vase și nenumărate podele. Se stinsese prematur, cu câțiva ani în urmă, tot la fel de discret, secătuită de muncă, griji și de boala ascunsă cu stoicism. Când o văzuse în sicriu, Emanuela se simți dintr-o

dată cumplit de singură, iar nodul care i se ridica în gât o făcuse să fugă afară, refugiindu-se în magazia din curte, unde plânse până nu mai simți nimic, doar o durere surdă și inutilă.

Acesta fusese mediul în care trăise și se formase copila, devenită încet-încet o fată tot mai frumoasă. Deși acolo petrecuse cea mai mare parte a vieții ei, se întreba dacă aparținea cu adevărat acelui loc. Fusese o lume în care paznicii erau paznici, și nu „badiguari” ca astăzi. Te puteai duce la Coana Lenuța, care avea vacă, și de la care luau mulți lapte, pentru că era „femeie curată”, deși vaca dădea laptele, și luai borș numai de la Coana Anicuța, care era cam certată cu apa și săpunul, dar făcea cel mai bun borș din mahala. Da, era încă o mahala, nu orașul de astăzi, cu multe case noi și mari, răsărite alandala peste tot, multe sufocând curțile rămase mici. Era o lume care, începând să-și creeze propria identitate, era mândră de apartenența la acele locuri, manifestând un îngăduitor dispreț față de noii veniți: „ăștia sunt plantați cu p...a”. Deși săracă și prăfuită, praful nu reușise să se așeze și pe suflete, iar dacă știai să dai la o parte stratul de sărăcie și masca promiscuă, aflai o lume deschisă, cu bune și cu rele, deloc egoistă, în care fiecare știa totul despre fiecare. „Ce-o fi cu Nea Dumitru, că azi nu și-a udat grădina?!”. Te trezeai pe stradă cu câte unul care, chiar dacă nu te știa prea bine, te oprea și-ți spunea cu ton mirat și parcă secret „ai auzit, a murit Dani!”. „Care Dani?”,

întrebai stupid, deși-l știai pe Dani, îl văzuseși de nenumărate ori, un tip debordând de energie și optimism, parcă tocmai de aia refuzând să-l asociezi cu ideea de moarte. „Cum a fost bolnav, că plesnea de sănătate, iar acum o săptămână l-am văzut venind de la piață!”, te mai mirai, de parcă sacoșele de piață sunt o garanție a veșniciei. Era o lume în care nu erai lăsat niciodată singur, chiar dacă n-aveai chef să socializezi. Nici în stație nu scăpai, mereu se găsea cineva pe care nu-l mai văzuseși, simțindu-se dator să facă conversație, chiar dacă era vorba doar de „uite-o că vine”, „ea” fiind, de fapt, autobuzul îndelung așteptat. Ba, era câte unul care te silea să ascuți un *curriculum vitae* necerut de nimeni, dar dacă tu, buchisind la gândurile tale, îi răspundeai în dodii sau nu-i răspundeai, imediat erai etichetat în gând cu „fir-ai al dracu’, te dai mare!”.

Cu toate necazurile, nu le lipsea umorul. Purtătorii săi nu se deosebeau de ceilalți, duceau aceeași viață amărâtă, dar spiritul le rămăsese neatins. Așa era și Nea Sică, hâtrul mahalalei, fumător înrăit, care „bătea treizeci-patruzeci de cuie” pe zi, folosind obligatoriu o „forestieră”, cum îi spunea el cutiei de chibrituri. Chinuit de boli, după ce se întorcea de la doctor, răspundea întrebării mute a neveste-sii: „ce să-mi zică, fă, m-a trimis să-mi fac autopsia anuală”. Tot Nea Sică, ajuns la cârciuma „La Băiat’ Vesel”, după ce-și lua de la tejghea o cinzeacă, își alegea cu grijă o victimă, așezându-se apoi la masa unde